

De nieuwe Wet bestuur en toezicht rechtspersonen

Op 10 november 2020 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel bestuur en toezicht rechtspersonen aangenomen. De wet zal op 1 juli 2021 in werking treden. Dit heeft ook gevolgen voor verenigingen en stichtingen waaronder sportbonden, sportorganisaties en de lokale verenigingen.

Wat verandert er?

De wettelijke veranderingen hebben vooral betrekking op de taakstelling van het bestuur, de aansprakelijkheid en de besluitvorming van de bestuurders en de toezichthouders met een tegenstrijdig belang aan dat van de organisatie. Veel wat nu in de wet extra wordt vastgelegd als verplichting is gelukkig nu al gangbaar in de praktijk. De gevolgen vallen dus best mee, vooral voor lokale verenigingen. Als u de stappen hieronder doorloopt, dan voldoet u in elk geval aan de verplichtingen die de wetwijziging oplegt.

Stap 1. Statutenwijziging

De wetwijziging leidt tot een noodzakelijke aanpassing van de statuten. De statuten moeten een bepaling gaan bevatten waarin staat wat er moet gebeuren in het geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders (en/of toezichthouders). Dus bepaald moet zijn wie er beslissingen mogen nemen als niemand van het bestuur dat meer kan of mag. Hiervoor kan bijvoorbeeld naast de kascommissie een continuïteitscommissie worden ingesteld. De volgende bepaling kan dan worden opgenomen in de statuten:

Bij ontstentenis of belet van alle bestuursleden berust het bestuur tijdelijk bij de continuïteitscommissie of de door deze commissie aan te wijzen personen. Voor de gedurende deze periode verrichte bestuursdaden worden de aanwezige personen met een bestuurder gelijkgesteld.

Het doorvoeren van de wijziging moet gebeuren bij de eerstvolgende statutenwijziging. Dat hoeft dus niet voor de invoeringsdatum van de wetwijziging te zijn, maar is natuurlijk wel aan te bevelen. Zeker als de statuten toch al enigszins zijn verouderd.

Stap 2. Besturen volgens de (nieuwe) eisen van de wet

Niet alle nieuwe wettelijke bepalingen hoeven in de statuten te worden opgenomen. Maar er moet in de praktijk natuurlijk wel aan de wet uitvoering worden gegeven. De volgende nieuwe wettelijke bepalingen moeten in elk geval tot de bestuurspraktijk gaan behoren:

- Bestuurders moeten zich bij de vervulling van hun taak richten naar het belang van de vereniging. Bij een tegenstrijdig belang mag een bestuurder niet deelnemen aan de beraadslaging en besluitvorming over het desbetreffende onderwerp.
- Bestuurders hebben altijd het recht om de algemene vergadering te adviseren over een besluit dat moet worden genomen. Ook als de bestuurders vervolgens zelf mogen meestemmen als lid.
- Een bestuurder mag niet meer stemmen mag uitbrengen in een bestuursvergadering dan de andere bestuursleden tezamen.
- Indien bij een bindende voordracht de voordracht voor een bestuursfunctie één kandidaat voor een te vervullen plaats bevat, dan heeft een besluit over de voordracht tot gevolg dat de kandidaat is benoemd, tenzij het bindende karakter aan de voordracht wordt ontnomen.

Er is wat voor te zeggen om de onder stap 2 genoemde wettelijke bepalingen ook op te nemen in de statuten, om daarmee het risico dat de wet wordt overtreden extra te verkleinen. Ook al omdat de statuten toch al moeten worden gewijzigd (zie stap 1). Een alternatief is om een deel van deze bepalingen in een (huishoudelijk) reglement op te nemen (met uitzondering van de verplichte bepaling over belet of ontstentenis van alle bestuursleden genoemd in stap 1).

Stap 3. Willen wij onze organisatie van het bestuur en het toezicht wijzigen?

Het is niet verplicht voor verenigingen om een raad van toezicht te hebben. Maar voor met name grote verenigingen is dit een serieus te overwegen optie. Als daartoe wordt besloten, dan zijn de regels hiervoor nu ook terug te vinden in de nieuwe wet.

Hetzelfde geldt voor het gaan maken van een onderscheid tussen toezichthoudende en uitvoerende bestuurders, de zogenaamde one-tier board. Dit onderscheid kon al worden gemaakt, maar heeft nu ook een wettelijke grondslag gekregen voor verenigingen. Dit kan relevant zijn voor de (beperking van) aansprakelijkheid voor bestuurders die op afstand van de dagelijkse praktijk besturen. Ook hiervoor geldt weer dat dit met name relevant is voor grote verenigingen zoals bonden en koepels waar een bestuur zich in de regel niet bezig houdt met de dagelijkse werkzaamheden.

Stap 4. Verdere maatregelen voor beperking risico van aansprakelijkheid bestuurders

De wetswijziging houdt ook in dat in geval van faillissement van een rechtspersoon iedere bestuurder tegenover de boedel hoofdelijk aansprakelijk is voor het tekort, indien het bestuur zijn taak kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld en aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement.

Niet aansprakelijk is de bestuurder die bewijst dat de onbehoorlijke taakvervulling door het bestuur niet aan hem te wijten is en dat hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen daarvan af te wenden.

Gelet op deze bepalingen is het voor alle bestuursleden enorm belangrijk dat wordt voldaan aan de eisen van Goed Bestuur. Hoe weet u of u hieraan voldoet?

Met het predicaat Goed Bestuurd kunt u laten zien dat u als bestuur uw bestuurlijke zaken goed op orde heeft. Het predicaat Goed Bestuurd is exclusief voor de bij de Nederlandse Stichting voor Vereniging en Recht aangesloten organisaties waarvan met een screening is vastgesteld dat zij voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, waaronder de nieuwe wet bestuur en toezicht rechtspersonen.

Aan een groot deel van de eisen die gelden voor het Predicaat Goed Bestuurd is voldaan als de maatregelen in de Bijlage worden doorgevoerd.

BIJLAGE: Checklist bestuur in verband met eisen behoorlijk bestuur

Bestuur (algemeen)

Omschrijving	Gereed	Actie
<p>Taak- en functieprofiel bestuursleden Voor alle bestuursfuncties hebben wij taak- en functieprofielen (voor voorzitter, penningmeester, secretaris en overige bestuursleden).</p>		
<p>Rooster van aftreden voor het bestuur</p>		
<p>Alle bestuursleden staan ingeschreven bij de KvK Zorg ervoor dat de inschrijving bij de Kamer van Koophandel actueel is. Zorg ervoor dat alle gekozen bestuursleden zijn ingeschreven en geef wijzigingen tijdig door (dus niet alleen de voorzitter, secretaris en penningmeester inschrijven als er meer bestuursleden zijn).</p>		
<p>Alles is bespreekbaar Zorg voor een open cultuur. Medebestuursleden kunnen worden aangesproken op de uitoefening van de functie en andersom kan ieder bestuurslid aangeven wanneer een bepaald taak niet (tijdig) kan worden uitgevoerd of belemmeringen worden ervaren.</p>		
<p>Belang van de vereniging Alle bestuursleden handelen vanuit het belang van de vereniging. Er mag wel een persoonlijk belang zijn bij besluitvorming, maar wanneer dat tegenstrijdig is aan dat van de vereniging, neemt het desbetreffende bestuurslid niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming.</p>		
<p>Schriftelijke overeenkomsten Overeenkomsten worden schriftelijk vastgelegd. De penningmeester controleert facturen dan op basis van de afgesloten overeenkomst.</p>		
<p>Privacy wet- en regelgeving Eén van de bestuursleden heeft de verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de maatregelen die moeten worden genomen op grond van de AVG.</p>		
<p>Notulen en besluitenlijst Van elke bestuursvergadering worden notulen gemaakt en de genomen besluiten worden op een aparte besluitenlijst gezet.</p>		
<p>Inwinnen extern advies bij complexe of gevoelige zaken</p>		

Financiën

Omschrijving	Gereed	Actie
<p>Uitgaven die van de begroting afwijken</p> <p>Op de algemene ledenvergadering wordt de begroting voor het aankomende jaar/seizoen vastgesteld. Het bestuur neemt gezamenlijk een besluit als van de begroting moet worden afgeweken en legt dit vast in de notulen. Let erop dat dit (volgens statuten of HR) aan een maximale afwijking kan zijn gebonden.</p>		
<p>Planning & Control cyclus</p> <p>Het bestuur voldoet aan de wettelijk verplichting om op de jaarvergadering binnen zes maanden na afloop van het boekjaar verslag te doen. Daarnaast doet de penningmeester per kwartaal verslag aan het bestuur volgens de P&C-cyclus.</p>		
<p>Financiële administratie</p> <p>De boekhouding is actueel bijgewerkt en inzichtelijk.</p>		
<p>Bij betalingen wordt het vier-ogen-principe toegepast.</p>		
<p>Alle financiële stukken moeten zeven jaar worden bewaard.</p> <p>Het is een zorgplicht van het bestuur dat de stukken worden bewaard.</p>		
<p>Jaarverslag</p> <p>Het jaarverslag wordt ondertekend door alle bestuursleden.</p>		
<p>De jaarrekening moet voorzien zijn van een goedkeurende controleverklaring van de kascommissie of een door de ALV benoemde accountant.</p>		
<p>Verzekeringen</p> <p>Check of de verzekeringen nog goed zijn.</p>		

Normen/gedrag

Omschrijving	Gereed	Actie
<p>Gedragscode voor vrijwilligers</p>		
<p>Gratis Verklaring omtrent het gedrag (VOG) voor vrijwilligers</p> <p>Het is mogelijk om een gratis verklaring omtrent het gedrag (VOG) aan te vragen.</p>		